

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

70. An occisus, si habeat filios, & omnia interfectori remittat teneatur
adhuc restituere? Ex p. 5. tr .4. res. 58.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

non adesse ullam restitutionis obligationem, quando occisus prouocauit ad duellum, vid. etiam Becanum de iust. & iure, q. 9. de restit. concl. 1. & Azorium p. 3. lib. 5. cap. 3. q. 7. Filiucium 10. 2. tract. 32. c. 8. n. 2. 12. Lessium lib. 2. c. 9. dub. 2. 1. num. 133. Sanchez in opusc. tom. 1. lib. 1. c. 4. dub. 10. Fernandez in exam. p. 1. c. 14. §. 1. n. 11. Bannez de iust. q. 62. art. 2. dub. 1. Strouersdorff. de iust. & iure in 2. 2. D. Th. q. 67. disp. vnic. mem. 2. concl. 3. Tannerum tom. 3. disp. 4. q. 6. dub. 4. n. 101. Salon. in 2. 2. D. Th. q. 62. art. 2. contr. 11. Vnde non est audiendus Peregrinus & alij pro affirmatiua sententia adducti.

RESOL. LXVIII.

An si adulter occidat cum moderamine inculpatae meles maritum inuasorem, teneatur ad aliquam restitutionem? Ex part. 5. tr. 4. Ref. 47.

Sup. hoc supra lege doctrinam ref. 21. & pro irregularitate in hoc casu in 10. 5. tr. 5. Ref. 124. & hic infra lege doctrinam Ref. 87.

§. 1. **N**egatiue respondet Lessius lib. 2. cap. 9. dub. 1. num. 8. 7. quia habuit ius se defendendi, & occisus non habuit ius eum inuadendi.
2. Rebellius verò de obligatione iust. p. 2. lib. 3. q. 11. n. 6. affirmatiua sententiam tenet, quia licet adulter non peccauerit peccato homicidij, quia tamen causam efficacem per iniuriam dedit aggressor, ex qua subsecutum fuit occisus damnum, tenetur illud compensare non in quantum ex homicidio, sed quatenus ex iniusta prouocatione profectum fuit.

3. Sed Henricus Strouersdorff de iust. & iure in 2. 2. D. Thom. q. 68. disp. vnic. num. 2. concl. 6. conatur has duas pugnantis sententias concordare, sic enim ait. Videntur, meo iudicio, hæc duæ sententiæ facile posse conciliari, si quis dicat adulterum illum, quem suppono priuata auctoritate ab altero inuadi, debere prius alias vias querere cauendi damnum, v. g. fugiendo, vt dicit Rebellius, vel petendo veniam, vel offerendo satisfactionem, quæ nisi faciat obligari illum ad restitutionem, etiam fortè tanquam homicidam, eo quod in hoc casu latam culpam committat, & excedat modum iustæ defensionis, præsertim cum ipse tam grauem causam inuasori dederit. Si verò his omnibus frustra tentatis adhuc alter persistat, & insit priuata auctoritate, potest inuasus moderatè se defendendo alterum occidere, nec tenebitur ad restitutionem, eo quod vsus sit iure suo, & ab altero contra ius sit inuasus, & tunc ista occisio se habebit tanquam per accidens, & mediante alterius malitia proueniens, occasione operis iniuriosi, proinde ac si quis seipsum occideret præ impatientia, eo quod ego eius domum succenderim, non ero homicida, ista enim succensio est contra charitatem tantum, non verò contra iustitiam respectu occisionis per accidens ex ea prouenientis. Ita Strouersdorff *ubi supra*.

4. Verum mihi absolutè sententia Lessij magis placet, quia talis occisio non est culpabilis in defensione, vt suppono, neque est culpabilis in causa, adulterium enim est causa remota, & occasio dumtaxat, nec est via ad occisionem mariti, sed potius adulteri, nam rarius mors mariti ex adulterio sequitur, sed potius mors adulteri, ergo, &c. Et ita hanc sententiam docet etiam Megalium in part. 2. lib. 3. c. 1. quæst. 1. n. 10.

RESOL. LXIX.

An quando quis aduertit ex suo homicidio sequitur unum damnum tertij, si re sequatur, teneatur ad restitutionem? 30. g. occidit quis Ioannem, imponitur homicidium Petro, qui cum Ioanne inimicium habebat, capitur Petrus, & ad mortem damnatur, & c. queritur, an in tali casu vnus homicida teneatur restituere hereditatem Petri damna inde sequuta?

Et quid si in supradicto casu non aduertit?
Et alij casus inferuntur in corpore huius Resolutionis, et quibus multa difficultates solui possunt. Ex part. 5. tr. 4. Ref. 51.

§. 1. **O**ccidit quis, v. g. Ioannem, imponitur homicidium Petro, qui cum Ioanne inimicium habebat, capitur Petrus, & ad mortem damnatur, & c. queritur, an in tali casu vnus homicida teneatur ad restitutionem hereditatis Petri? Respondeo quod si nec ea intentione talis occidit Ioannem vt Petro inde damnum eueniret, nec aduertit euentum, non teneatur causa mortis, & ideo non tenetur ad restitutionem, sed difficultas est, si aduertit damnum secutum Petro. Probabilius videtur etiam contra Azorium p. 3. lib. 1. c. 3. q. 10. si talis homicida putet inde damnum Petro obuenturum, nam peccare peccato iniurie in tertium, ac proinde non teneri ad restitutionem, quia quando ex aliqua actione sequitur damnum tertio, non ex natura actionis, vel vt plurimum, sed ex malitia, vel ignorantia aliorum, que se immiscet, non tenetur illa actio iniuriæ tertio, & quando damnum sequitur ex opere, non natura operis, sed per accidens, vt est in casu de quo loquimur, non tenetur quis ex iniuria cauere, ne sequatur, sed solum ex charitate, ergo non tenetur ad restitutionem. Hinc infertur vendentem catapultam alicui, qua malè vsurum putat, si cum illa aliquem postea is occidat, non tenetur ad restitutionem, quamuis peccet contra charitatem. Et hæc omnia docet Lessius lib. 2. cap. 9. dub. 16. n. 110. 111. & 112. & Sanchez in opusc. tom. 1. lib. 1. c. 4. dub. 5. n. 9.

2. Sed quid, v. g. si intendas vendendo illam catapultam vt ille inimicum tuum ea occidat? Laymann lib. 3. sect. 5. tr. 3. p. 3. c. 6. n. 3. Sotus de iust. lib. 4. q. 6. art. 3. ad 4. argum. & Corduba lib. 1. quæst. 31. art. 3. in tali casu affirmant tunc adesse obligationem restitutionis, cum actus humani ex intentione speciem accipiam. Sed Less. *ubi supra*, negat, ad illum, & non pigebit. Et ratio est, quia intentio non facit vt opus sit iniustum, & obliget ad restitutionem, nisi alius ex natura sua & circumstantiis tale sit. Vnde ex his multa difficultates solui possunt, videlicet quando peccetur contra iustitiam, an tantum contra charitatem.

3. Notandum est hæc, quod etiam si aliqua actio iustis sit, vt ex ea plerumque damnum tertio sequi solet, si in ea actione iure tuo utaris, non teneri ad restitutionem, quia qui vitur iure suo, nemini facit iniuriam, quamuis possit peccare contra charitatem, si parum ipsius interit eo vt, vt si venas aquarum per tuum prædium currentes, à quibus aqua in puteum vicini infundebat, prætextu alicuius operis interceptas, aut si elocarem in prædium alienum aperias, & sic in similibus. Ita Lessius loc. cit. n. 114.

RESOL. LXX.

An occisus, si habet filios, & omnia interfectori remittit, teneatur adhuc restituere? Ex p. 5. tr. 4. Ref. 8.

§. 1. **P**artem affirmatiua docet Tannerus tom. 1. disp. 4. q. 6. dub. 4. n. 116. in dno n. 121. & Faber de restit. in 4. disp. 15. q. 3. disp. 5. tr. 2. n. 2. Sed alij negatiua sententiam tenent, vt Lessius lib. 2. c. 9. dub. 2. 6. n. 159. Becanum de iust. & iure in 2. 2. D. Th. q. 74. de rest. concl. 4. Sotus de iust. lib. 4. q. 6. art. 3. ad 5. Bannez in 2. 2. D. Th. q. 62. art. 2. dub. 6. & alij. Ratio est quia filius non fit iniuria per homicidam in bonis fortunæ, nisi quatenus læduntur in parente contra ipsius voluntatem, ergo quando patens condonat omne damnum, nullum ius ei remanet. Sicut enim per eum ius acquiritur, ita ius ei remanet. Sicut enim per eum ius acquiritur, ita ius ei remanet. Nihilominus non rectè faciet Lessius

si filiis valde egentibus condonet occisori omnem restitutionem: valebit tamen in conscientia, nisi fortasse lege positiva non permitatur ei, nisi alicuius certe portionis bonorum dispositio, v.g. tertie, quartae, vel quintae, tunc enim non valet remissio, nisi iuxta hanc moderationem, vt quidam volunt. Alij tamen non addunt hanc limitationem, quia tale debitum cum ab honestissimis viris plerumque condonari soleat, non videtur ceteri inter bona creditoris, de quibus loquuntur leges, portionem legitimam praescribentes: nemo enim cogitur huiusmodi actiones ex delicto, vel iniuria nascentes in censu suo numerare.

RESOL. LXXI.

An interficiens aliquem non habentem filios, aut alios cognatos intra tertium gradum, teneatur ad aliquam restitutionem?

An in tali casu debeat aliquid in foro conscientiae restituere fratribus occisis, quidquid sit in foro iudiciali: Ex part. 5. tr. 6. & Misc. 2. Res. 22.

DE hoc casu in facti contingentia olim interrogatus fui, & negatiue respondi, quia interficiens hominem non habentem filios, aut fratres haeredes, sed alios, non ita coniunctos, non tenetur aliquid restituere ratione dicti homicidij; quia in conscientia circa extraneos haeredes nullum damnus considerari potest, vigore cuius teneatur homicida ad aliquam restitutionem, cum defunctus si adhuc viuus esset, non teneretur eis alimenta praestare. Et ita hanc sententiam tenet Mercatus 11. de restitu. cap. 6. & Ioan. Valer. in differentiis vtriusque fori, ver. Restitutio, differ. 8. qui plus addit cum Soto lib. 4. de iust. q. 6. art. 1. ad 3. nempe, nec fratribus in tali casu deberi aliquid in foro conscientiae, quidquid sit in foro iudiciali.

RESOL. LXXII.

Quibus haeredibus titulo alimentorum teneatur homicida restituere?

Et an tam fratres, quam alij haeredes extranei succedant in iuribus debitorum realium, quae defunctus habebat ante mortem; unde expensae, quae fuissent factae in curatione, v.g. vulneris, restituenda sunt haeredibus quibuscumque, quia ad illas habebat ius defunctus ante mortem: Ex part. 5. tr. 4. Res. 59.

RESPONDEO quod occisor solium videtur obligari parentibus occisi, filiis, & vxori. Vnde contra Mercatum de contr. lib. 6. cap. 5, inferitur, quod non teneatur restituere fratri, quia nec est haeres necessarius, nec censetur vna persona cum eo, vt censent supradicti. Ita Caeslin. in compend. Theol. moral. tr. 10. c. 3. num. 2. Becanus de iust. & iure in 2. 2. D. Thom. q. 14. de restitu. conclus. 3. & alij. Imo Fillucius tom. 2. tr. 32. cap. 8. num. 107. & Lessius (quod est valde notandum) lib. 2. cap. 9. dub. 26. num. 157. aduertit probabile esse homicidam non teneri restituere vxori, si illa nullum notabile detrimentum accepit, vel si ex commode potest nubere; tunc enim non censetur in re sua laesus, ita vt damnus pecuniarum accepit. Vnde Tannerus tom. 3. disp. 4. q. 6. dub. 4. n. 122. etiam satis probabile putat, si occisus de pretio non conuenit, dum viveret, & parentes ac vxor non egerat alimentis, nec filij necessarii ad vitam, non teneri homicidam ante iudicis sententiam aliquid restituere. Ita

Tom. VII.

ille. Licet contrarium doceat Sanchez in opus. tom. 1. lib. 1. cap. 4. dub. 1. neg. 9. vbi statuit teneri homicidam restituere haeredibus, etiam si sint diuites, & aliunde victum habeant.

2. Aduertendum est autem hic tam fratrem, quam alios haeredes extraneos succedere in iuribus debitorum realium, quae defunctus habebat ante mortem, vnde expensae quae fuissent factae in curatione, v. g. vulneris, restituenda sunt haeredibus quibuscumque, quia ad illas habebat ius defunctus ante mortem. Ita DD. citati.

RESOL. LXXIII.

An homicida teneatur restituere damnus quod per accidens familiaribus, & amicis occisus eius morte sequentum sit: Ex part. 5. tr. 4. Res. 56.

§. 1. Affirmatiue responderet Petrus Nauarra de restitu. lib. 4. cap. 1. n. 76. Azorius part. 3. lib. 5. cap. 3. quest. 11. Philippus Faber de restitu. in 4. sentent. dist. 15. quest. 3. di. p. 52. cap. 2. numer. 77. & Valquez opus. de restitu. cap. 2. §. 3. dub. 7. num. 24. vbi sic ait. In hac re mihi videtur, quod non tantum parentibus, filiis, vxori, est restitutio facienda damnorum, vt isti omnes fatentur, sed etiam amicis, & aliis consanguineis defuncti, quibus alias defunctus ex iustitia non tenebatur, si tamen probabile erat defunctum, si vixisset, alimenta daturum, vel alia bona opera facturum, hoc, inquam, verum est, quando huius magna erat probabilitas, vt pote quia defunctus iam firmiter decreuerat consanguineum, vel amicum domi alere, tunc enim istis est restituendum tantum, quanti aestimaretur spes illa probabilis, quam habebat. Ratio istius est, quia sicut ille, qui per vim, vel fraudem impedit aliquem a consecutione boni alicuius legati, v. g. quod probabiliter conseruetur, auocans animum illius, qui conferre decreuerat beneficium, vel legatum, vel quid simile, tenetur ad restitutionem illius, quo spes illa aestimaretur arbitrio prudentis, quamuis ad illam non haberet ius ille, qui eam sperabat, solum quia vi, aut fraude impeditus fuit, quod late docuimus in materia de beneficiis; ita ille, qui occidit alium, qui amicis decreuerat aliquid conferre, vi impedit illud commodum, quod alij conseruerentur ex defuncto: ergo tenetur ad restitutionem illius. Haec ratio euidens est, & colligitur aperte ex doctrina illa de impediendo per vim collationem alicuius commodi; quae omnium consensu verissima est. Haec Valquez.

2. Verum ego contrariae sententiae tanquam probabiliori adhaereo, quam teneat Lessius lib. 2. c. 9. dub. 26. numer. 154. Sorus de iust. lib. 4. quest. 6. art. 3. circa tertium argumentum. Salon. in 2. 2. quest. 62. art. 2. controu. 7. Becanus de iust. & iure in 2. 2. D. Thom. q. 14. de restitu. concl. 2. Caeslin. in compend. Theol. moral. tract. 10. cap. 3. num. 2. Strouersdoff de iust. & iure in 2. 2. D. Thom. q. 68. disp. vnic. num. 4. concl. 1. Molina de iust. tom. 4. tract. 3. disp. 83. num. 6. vbi sic ait. De aliis autem quos interfecit ex sua liberalitate sustentabat, quibus uel eleemosynas, aut beneficia alia tribuebat, dicendum est non videri homicidam teneri eis ad restitutionem, esto cognati illius essent; quicquid Adrian. Scot. & alij in contrarium asseruerint. Ratio autem est, quoniam id illis non erat debitum, quasi ius ad illud haberent, neque mors interfecto fuit illata animo priuandi eiusmodi homines emolumento, quod ex occiso sperabant, verisimiliterque in futurum percepissent, sed accidit id inde praeter intersectoris intentionem sequi. Quia ergo quae eiusmodi homines ab interfecto percepturi erant, connexionem non habent cum vita illius in ratione debiti, vt habent, quae illi alij percepturi

Sup. hoc in Res. seq. §. 2. Notandum est.

L. 3. cepturi